ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה כח.

שמע מקלת התקיעה כבור כו'. קא סלקא דעתך דהכי קאמר היה עומד הוא בשפת הבור והכירו תוקע בבור וילא לתוך (ה) בחלי התקיעה ואשמעינן הכא דבקלת גמי יולא: **קודם עמוד השחר.** לאו זמניה הוא כדאמרינן במסכת מגילה (דף כ:) כל היום כשר לתקיעת שופר וליף טעמא מיום תרועה יהיה לכם (ו) יום ולא לילה: **הכי גרסינן למימרא דאכבר רבא דכי שמע ליגיס סוף תקיעה כלא תחילת תקיעה ילא וממילא כו': תקע בראשונה.** פשוטה שלפני תרועת המלכיות: **ומשך בשניה.** כפשוטה של אחריה כשתים ומתכוין לצאת בה אף ידי פשוטה שלפני תרועת הזכרונות שעתיד עליו לתקוע תיקף לזו: **אם קול שופר שמע.** אלא קול הברה ילא: **אם קול הברה שמע.** עם קול השופר לא ילא: **בתוקע ועולה לנפשיה.** ואין אחר עמו לצאת בו אלא תוקע ועולה הוא לבדיה תחילתה וסופה בהכשר דתחילה הוא והשופר בבור ואמרן לעיל (דף מ:) אותן העומדים בבור ילאו: **של עולה.** ותלשו מחיים דאינו לאחר זריקה אין מעילה לא בעורה ולא בקריבה שהכל להכהנים כדאמרינן במנחות (דף פג.) וכזבחים (פו.) נאמר לו יהיה בעולה [ויקרא ז] ונאמר לו יהיה באשם [שם] מה אשם עצמותיו מותרין לאף עולה עצמותיה מותרין: **שלמים לאו בני מעילה נינהו.** דאין מעילה בקדשים קלים אלא באימורים ולאחר זריקה כשהוכרו לחלק גבוה: **לא ליהנות ניתנו.** לישראל להיות קיומם להם הנאה אלא לעול על זותריהם ניתנו: **בשופר של ע"ז.** שעשאו בו לע"ז ונאסר בהנאה כדתניא במסכת ע"ז (דף נא:) אבל תאבדון את כל המקומות [ו] בכלים שנתמשו בהן לע"ז הכתוב מדבר: **ואם תקע ילא.** דאלאו לאו הנאה ניהנו: **בתוקי מיכתת שיעוריה.** דהא לבריפה קאי וכשרוף דמי ושופר בעי שיעור כדאמרינן לעיל (דף מ:) כדי שיאחזנו בידו וירלאה לכאן ולכאן: **מוסר לתקוע לו.** טעמא דבולהו משום דאלאו לאו ליהנות ניתנו: **תכירו מוה עליו בימות הגשמים.** שאין כאן אלא הנאת קיום המצוה ואלאו לא ניתנו ליהנות: **אבל לא בימות החמה.** דאיכא הנאת הגוף: **שבפאוהו פרסיים.** ותע"ג שלא נתכוון לצאת ידי חובת מצה בלול ראשון של פסח ילא: **בתוקע לשיר.** לשורר ולומר כך שמעתי מפי מורי הזקן. וביסודו של מורי רבי יצחק בן יהודה ראיתי התוקע לשד להבריח רוח רעה מעליו: **פשיטא.** דזאת אומרת כך: **מהו דתימא בתם אכול מצה קאמר רחמנא והא אכל.** ונהנה בתכילתו הלכך לאו מתעסק הוא שהרי אף לענין חיוב חטאת אמרינן (כריתות דף יט:) המתעסק בחלבים ובעריות חייב שכן נהנה: קא

[ה] ישמע מקצת תקיעה בבור ומקצת תקיעה על שפת הבור יצא [ו] מקצת תקיעה קודם שיעלה עמוד השחר ומקצת תקיעה לאחר שיעלה עמוד השחר לא יצא אמר ליה אביי מאי שנא התם דבעינא כולה תקיעה בחיובא וליכא הכא נמי בעינא כולה תקיעה בחיובא וליכא הכי השתא התם לילה לאו זמן חיובא הוא כלל הכא בור מקום חיובא הוא לאותן העומדין בבור למימרא דסבר רבה [ז] שמע סוף תקיעה בלא תחילת תקיעה יצא וממילא תחילת תקיעה בלא סוף תקיעה יצא ת"ש [ח] תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים אין בידו אלא אחת ואמאי תסלק לה בתרתי פסוקי תקיעתא מהדדי לא פסקינן ת"ש [ט] התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטם אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא ואמאי ליפוק בתחילת תקיעה מקמי דליערבב קלא [י] כי קאמר רבה בתוקע ועולה לנפשיה אי הכי מאי למימרא מהו דתימא זמנין דמפיק רישיה ואכתי שופר בבור וקא מיערבב קלא קמ"ל אמר רב יהודה בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא [יא] בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט עולה בת מעילה היא כיון [יב] דמעל בה נפקא לה לחולין שלמים דלאו בני מעילה נינהו איסורא הוא דרכיב בהו [ולא נפקי לחולין] מתקיף לה רבא אימת מעל לבתר דתקע כי קא תקע באיסורא תקע אלא אמר רבא אחד זה ואחד זה לא יצא הדר אמר [יג] אחד זה ואחד זה יצא [יד] מצות לאו ליהנות ניתנו אמר רב יהודה [טו] בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא [טז] בשופר של עיר הנדחת לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט עיר הנדחת כתותי מיכתת שיעוריה אמר רבא [יז] המודר הנאה מחבירו מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה [יח] המודר הנאה משופר מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה ואמר רבא המודר הנאה מחבירו מזה עליו מי חטאת בימות הגשמים אבל לא בימות החמה [יט] המודר הנאה ממעין טובל בו טבילה של מצוה בימות הגשמים אבל לא בימות החמה שלחו ליה לאבוה דשמואל [כ] כפאו ואכל מצה יצא כפאו מאן אילימא כפאו שד והתניא [כא] עתים [כב] חלים עתים שוטה כשהוא חלים הרי הוא כפקח לכל דבריו כשהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבריו אמר רב אשי שכפאוהו פרסיים אמר [כג] רבא זאת אומרת [כד] התוקע לשיר יצא פשיטא היינו הך מהו דתימא התם אכול מצה אמר רחמנא והא אכל אבל

בשופר של עולה לא יתקע. כלומר במזיד ואם תקע כלומר בשוגג ילא דבשוגג מעל ונפיק לחולין אבל במזיד אין מעילה ולא נפיק לחולין וכשמחלק בין עולה לשלמים היה יכול לחלק בעולה גופה בין מזיד לשוגג אבל השתא מחלק בשוגג גופיה: **אמר** רב יהודה **בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא.**

תימה מאי שנא משלמים דלא ילא משום דמצות ליהנות ניתנו ורבינו חננאל גרים הכא רבא [כ] ותימה דכתוף כסוי הדם (חולין דף פט. ושם) תניא תקע לא ילא וכן קשיא אהכיא מהא דאמר רבא בפרק מצות חליצה (יבמות דף קג: ושם) חלצה בסנדל שאינו שלו ובסנדל של ע"ז חליצתה כשרה ולא אמרינן מכתת שיעוריה ופריסית כולה בשלהי כסוי הדם ופ' לולב הגזול (סוכה דף לח: בד"ה נתאשרה): **המודר הנאה משופר מותר להתקע בשופר של** מצוה. בפרק ב' דנדרים (דף יח:) מחלק אביי בין הנאת סוכה עלי לאומר שלא אהנה מן הסוכה דיכול לאסור הסוכה עליו שאינה משועבדת לו אבל אין יכול לאסור עצמו על הסוכה שהוא משועבד לה ופריך עלה רבא וכי מצות ליהנות ניתנו אלא אמר רבא הא דאמר ישינת סוכה עלי אבל אם אמר שבועה שלא אשב בסוכה ולדברי רבא היה משמע דכאן נמי אי אמר הנאת שופר עלי מותר לתקוע בשופר של מצוה דמצות לאו ליהנות ניתנו אבל אם אמר תקיעת שופר עלי אסור לתקוע בשופר של מצוה אפי' לרבא כמו דאמר גבי סוכה אם לא נחלק משום דגבי סוכה אלאו מצוה יש הנאה בישיבה אבל שופר אי לאו מצוה אין הנאה בתקיעה דאינו מכוון לשיר ועל מוגיא דהתם קשיא דמשמע דוקא כשאמר שבועה שלא אשב בסוכה הוא דאינו יכול לאסור עצמו על סוכה אפי אמר ישינת סוכה עלי אבל אם אמר ישינת סוכה אם לא נחלק משום דגבי סוכה אלאו מצוה אין כאן בשבועה אסור כמו בקונם וא"כ מאי חומר בנדרים מבשבועות דקתני התם הא שניהם אין בענין אחד ויש לומר דנדרים אין בכל ענין דשייכי להיינו האסרת חפץ דכאמרינן בריש מסכת נדרים (דף ב:) דנדרים וחרמים מידי דמיתסר חפצא עליה לאפוקי שבועה דקאסר נפשיה מן חפצא ולכן אלים הנדרים בכל ענין שיאמר חוץ מהיכא דהזכיר הנאה משום דמצות לאו ליהנות ניתנו ומה שמחלק שם בין אמר ישינת סוכה עלי לשבועה שלא אשב לא נא אלא לומר שיש חילוק בין נדר לשבועה לפי שהנדר בכל ענין שיאמר מיתסר חפצא עליה ובשבועה בכל ענין שיאמר קאסר נפשיה מן חפציו: **המודר הנאה ממעין.** הא דאינטריך לאשמועינן מודר הנאה מחבירו ומשופר וממעיין דס"ד אמינא דוקא במודר מחבירו הוא דשרינן לתקוע לו ולהזות משום דסתם מודר מחבירו אין דעתו על דבר מצוה כשאין מפרש בהדיא אבל אם פירש בהדיא ממעיין ומשופר אסור קמ"ל: **אמר** רבא זאת אומרת התוקע לשיר יצא. דמצות אינן צריכות כוונה כפ' ערבי פסחים (פסחים דף קיד:) משמע דהוי פליגתא גבי הביאו לפניו מטבל בחזרת דקתני בגמ' אבל יצא אבל בשלא מתכוין יצא ובאיזך בריתא תניא ר' יוסי אומר אע"פ שטבל בחזרת מצוה להביא לפניו (מצה) חזרת ומרוסת ודייק התם ע"כ לאו משום הכרח הוא מדקתני מצוה אלא משום דמצות צריכות כוונה והשתא מה שהוצרך רבא לדקדק מכאן ולא הניח מבריתא דהתם דקתני בהדיא דהוה אמינא הייני בירקות דרבנן אבל מצות דאוריתא בעי כוונה ומה שמקשה עליו מבריתות דלקמן ולא פריך מרבי יוסי דהתם דהוה מלי לאמויי דלעולם מצוה משום הכרח: אבל

עין משפט נר מצוה

לב א טוש"ע ש"ת סי' תקפו סעיף ב:
לג ב סס סעיף ג וסי' תקפח סעיף א:
לד ג מיי' פ"ג מהלכות שופר הלי' ד טוש"ע ש"ת סי' תקצ סעיף ו:
לה ד טוש"ע ש"ת סי' תקפו סעיף ב:
לו ה ו מיי' פ"א מהלי' שופר הלכה ג:
לז ז מיי' סס טוש"ע ש"ת סי' תקפו סעיף ג:
לח ח מיי' סס:
לט ט טוש"ע ש"ת סי' תקפט סעיף ד וטוש"ע י"ד סי' רכא סעיף ב:
מ י מיי' סס טוש"ע ש"ת סי' תקפו סעיף ה וטוש"ע י"ד סי' רכא סעיף יג:
מא כ טוש"ע י"ד סס:
מב ל מיי' פ"ו מהלי' ממרים ומלה הלכה ג טוש"ע ש"ת סי' תפח סעיף ד:
מג מ מיי' סס [ופכ"ט מהלי' ממרים ה"ה וס"ע מהלי' עדות הלי' ט] טוש"ע סס סעיף ה [וח"מ סי' לה סעיף טו]:

רבינו חננאל (המשך)

פסקינן. ת"ש התוקע לתוך הבור או לתוך רבר. ורחינן כי קאמר רבה בתוקע ועולה, שנמצאת התקיעה ששמע אחרי עלותו מן הבור תקיעה שלימה. אי הכי מאי למימרא כו'. אמר רב יהודה בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא, בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא. ותריץ לה רבא הכי. אחד שופר של עולה ואחד שופר של שלמים יצא. מאי טעמא, מצות לאו ליהנות ניתנו. בשופר של ע"ז לכתחלה לא יתקע ואם תקע יצא. בשופר של עיר הנדחת אפי' דיעבד לא יצא. מאי טעמא כתותי מכתת שיעוריה. אמר רבא המודר הנאה מחבירו, וכן המודר הנאה משופר מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה. וכן המודר הנאה מחבירו, חבירו מזה עליו מי חטאת בימות הגשמים אבל לא בימות החמה. וכן המודר הנאה ממעין טובל בו טבילה מצוה בימות הגשמים אבל לא בימות החמה. שלחו ליה לאבוה דשמואל, כפאו ואכל מצה בפסח יצא. ופירשה רב אשי שכפאוהו פרסיים. ש"מ מצות אינן צריכות כוונה. אמר [רבא] [רבה] זאת אומרת התוקע לשיר יצא, כגון הא דכתיב הללוהו בתקע. שופר שתוקעין להלל וכיוצא בו. אם תקע כסדרן אע"פ שהוא לשיר, השומע יצא. כי מצות אין צריכות כוונה, פשיטא מהו דתימא התם תאכלו מצות אמר רחמנא והא אכליה

מסורת הש"ס

(א) [לעיל מ:], כ) לעיל מ:. [לקמן לג:], ג) לעיל מ:. ד) [עי' תוס' זבחים פו. ד"ה אתיא ותוספות בכורות מ. ד"ה התולש], ה) [פסחים מ:], ו) [מרוכזן לח.], ז) מולין פט., ח) [תוספתא דתרומות פ"א ה"ג], ט) [פי' כרש"ל כדמתיב ותתלמוד יתתייב. עיין ערך חלם נ], י) [גי' הרא"ש רבה], כ) [לקמן לב:], ל) [כמדבר כמו], מ) [נדרים יב], נ) [וע' תוספות חולין פט. ד"ה ותמנית].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמע מקלת מ' תוקע בבור ילא לתוך יצא בחלי התקיעה:

גליון הש"ם

גמ' בשופר של שלמים. עיין זבחים דף פו ע"א תד"ה אתיא, ובכורות דף מו ע"א תד"ה התולש ובנדרים דף י ע"א תד"ה אדם מנין בכורות ותמעילה דף יב ע"ב תד"ה חלב:

מוסף רש"י

תקע בראשונה. פשוטה שלפני התרועה תקע כדרכה (לקמן לג ב). ומשך בשניה. תקיעה של אחר התרועה משך כשתים לצאת בה ידי שתים, שהיה צריך לעשות זו אחר זו פשוטה שלאחריה דמלכות ופשוטה שלפניה דזכרונות (שם). אין בידו אלא אחת. דפסוקי תקיעה אחת נשתים לא מפסקינן (שם). מצות לאו ליהנות ניתנו. שהמצות שניתנו לישראל לא ליהנות ניתנו להם, לא לשם הנאה ניתנו להם, אלא גזירת מלך היא עליהם (חולין פט ב). בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא. אלאו הנאה היא ולהתחלה מיהא לא יתקע משום (שם).

רבינו חננאל

אמר רבה שמע מקצת תקיעה בבור ומקצת תקיעה על שפת הבור יצא, הואיל ובור מקום תקיעה הוא לאותן העומדים בבור. אבל מקצת תקיעה קודם שעלה עמוד השחר ומקצת אחר שיעלה עמוד השחר, כיון שהחילה לאו זמן חיובא הוא (לחד) לא יצא. למימרא דסבר רבה שמע סוף תקיעה בלא תחלת תקיעה או תחלת תקיעה בלא סוף תקיעה יצא, והתנן תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים אין בידו אלא אחת כו'. ורחינן פסוקי תקיעתא מהדדי לא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com